

PRIN ABURUL AMINTIRII

Zarvă mare pe culoarele direcției Teatrului Național din strada Câmpineanu. Pe lângă atâtea probleme, una în plus: înlocuirea celor zece actori care au primit ordine speciale de încorporare. Tot amânând armata, pentru a-și termina studiile, au uitat de această îndatorire. Se caută rude sau cunoștințe care, punând o vorbă bună, să îndepărteze clipa sorocită pentru prezentarea la oaste. Așa se face că, în ziua de 2 decembrie 1949, în biroul directorului, cu lădița de lemn la picior, doar Toma Caragiu și cu mine ne luăm rămas-bun de la Zaharia Stancu. Restul, va să zică, „învârțiți“!

– Să nu vă faceți breasla de răs!, spune directorul și ne întinde mâna și un bilețel. Cu fițuica fluturând, mai urcăm un etaj și casierul ne onorează cu câteva sute de lei, provizie financiară ca ostași. A doua zi, din curtea cazarmii de pe Plevnei, mă despart de Toma, urmând cadența pașilor cazoni ai unui sergent.

După două zile, echipat ostaș, salut milităresc teiul lui Eminescu. O lună încheiată, după exercițiile de acclimatizare de pe dealul Sorogarului, privesc de la gard, cu admirație, teiul peste care cad mereu straietele cerului.

Și iată că, la începutul lui ianuarie 1950, trenul ne duce la Roman, la sediul Școlii de ofițeri în rezervă. După ce ne instalăm, seara ne prinde, la dormitoare, în pană de curent electric, așa că ne băgăm sub pături, cu buze arse de tăceri. Pe la mijlocul nopții, vacarm. Au sosit „aleșii“ de la Botoșani și, în întuneric, fiecare își caută un pat, un locșor de odihnă. Disting o voce și strig spre fundul dormitorului:

– Toma Caragiu!

– Ordonăți!, vine răspunsul prompt, ostășește; în fața mea apare o umbră deșirată. Ne strângem în brațe și ne punem pe sporovăit, răscolind toți tăciunii amintirii, până când, obosit, își lasă capul pe colțul pernei mele. Și așa ne prinde goama în zori de zi. Dimineața, dintr-o boțită țigară, tragem amândoi fumul civiliei, abia la prânz intrând în rația cazonă.

Suntem împărțiți în plutoane, după criteriul necunoscut nouă. Toma ajunge la pușcași, iar eu, la „specialități“. Dar, adunați în unitate artistică, tot timpul școlii, Toma va fi „baza“ plutonului, iar noi, mărunțelii, „tabacherele“, la coadă.

Poate amintindu-ne de povața lui Zaharia Stancu, dar și pentru că eram din fire disciplinați, ne-am impus în fața comandanților și a colegilor, mai ales că noi, cei douăzeci de titați, eram mai în vârstă decât cei care ne instruiam. De la început, seara, după

ce se dădea stingerea, îmbrăcați sumar, ne adunam în sala de mese, punând bazele ansamblului artistic al școlii, formație ce va face concurență ansamblurilor profesioniste ale armatei din acei ani. Pentru Toma și pentru noi ceilalți, teatrul a fost aici prilej de odihnă, după zilele de serioase eforturi fizice.

Dinspre cazarmă defilează, parcă, plopii, în fața biruințelor noastre ostășești. Cărând pe bocanci tot noroiul câmpului, de-abia mai ținem cadența.

– Pentru onor, spre dreapta!, ne comandă locotenentul, zărind pe trotuar o fată.

– Ei, ce zici, bărbate Caragiu, ce-ai face cu ea? Îl întreabă comandantul, prinzând cadența lui Toma.

– Ce să fac? Întrebuințez toate mijloacele de foc!

– Ai dracului, artiștii ăștia!... Hai, nu te întinde, elev: stâng, drept, stânguuu“!

Apoi cad albe flori de măr și ne mutăm, în mai, la Brăila, spre Lacul Sărat, în niște barăci

Toma Caragiu (în dreapta) la debutul său în Copita de argint de Bajov și Permeak (1949)

rămase de pe vremea războiului.

Totul e curat, îngrijit, iar școala noastră începe să fie cunoscută prin spectacolele prezentate în grădina publică. Din acest decor natural, o secvență se ivește în amintire.

E sămbătă după-amiază, avem liber și tramvaiul ne duce pe câțiva elevi spre centru. Coborim lângă restaurant, dornici de o bere. Toma mă ia de braț și rămânem mai în urmă. Îmi spune:

– Hai cu mine!

Dăm colțul și iată-ne în fața

teatrului brăilean. După îndelungi parlamentări și numai după ce Toma îi oferă un pachet de țigări „Plugar“, portarul, puțin năucit de rugămințile noastre, ne conduce pe scenă. Decorurile sunt la perete, scena e goală. Ne simțim ca într-un templu. Zgomotul bocancilor sparge liniștea. Privesc cu ochii împăienjeniți rânduile de scaune ce în curând vor fi pline. Îmi întorc privirea. Toma mângâie un decor și, cu mâna dreaptă, se trage de vârful bonetei, gestul lui cazon când e emoționat sau în încurcătură. Ieșim în stradă tăcuți și ne aprindem țigările.

– Toșlică, tu cunoști un parfum mai seducător ca mirosul decorului? Cine picură boabe de cristal în halbele noastre?

Vine vara și iată că, în ziua de 23 august, prezentăm în grădina publică un montaj. Mare succes. Toma, cu vocea-i profundă, își pune creierul în slujba inimii și versurile recitate de el gonesc tumultuos prin marea grădină, fărâmițându-se de copacii seculari. După spectacol ni se dă

liber și luăm cu asalt bufetul din parc. Apare colegul Colenat, cu o fată blondă, frumoasă-coz. Ne ridicăm. Prezentările de rigoare. Toma se trage de bonetă, vădit emoționat.

– Cum, dumnea-voastră sunteți actori la Teatrul Național din București? Vai, știți, eu lucrez la o Coafură și uneori, seara, fac figurație la teatru. Vai, iubesc așa de mult teatrul!

Ne uităm la ea și o sorbim din ochi.

– Vă doresc succes, rupe Toma momentul de stânjeneală. Și poate, cine știe?, într-o zi vom fi colegi...

Urarea a prins: o perioadă ne-a fost într-adevăr colegă, încrucisând replici cu Toma pe micul ecran. Fata se numea Vasilica Tastaman.

Dăduse firul ierbii și, la 1 aprilie 1951, am schimbat bocancii în pantofi cu crep și mantalele, în lodene cafenii. Primul drum, la Teatru. În Pasajul Majestic ne îmbrățișăm colegii.

... Anii trec. Suntem luați de vârtejul muncii noastre, așa că, între două revederi, abia mai navigăm pe marea aducerii-aminte.

... Până într-o zi, când...

CONSTANTIN DINESCU